

BELEIDS- en ACTIVITEITENPLAN 2019-2024

Stichting Interieurs in Fryslân

Versie: 1.1
Bestandsnaam: Beleidsplan Stichting Interieurs in Fryslan.docx
Datum laatste wijziging: 29 mei 2019

De Stichting Interieurs in Fryslân, de hoofdlijnen van dit beleids- en activiteitenplan

Doelstelling	Het bevorderen van kennis, kunde en zorg van en voor interieurs – in de brede zin van het woord- in Fryslân.
Middelen	De Stichting verwezenlijkt haar doel onder meer door: <ul style="list-style-type: none"> - Het inventariseren en documenteren van waardevolle interieurs in Fryslân; - Het (laten) verzorgen, en openbaren van onderzoek op het gebied van interieurs in Fryslân door publicaties en presentaties; - Het verspreiden van kennis door een zo breed mogelijk publiek en overheden te informeren over de rijkdom, diversiteit en culturele waarde van interieurs in Fryslân; - Het zo nauw mogelijk samenwerken met particulieren, met overheden en met organisaties die een verwante doelstelling hebben.
Methode	Door middel van een in samenwerking met andere partijen uitgevoerde inventarisatie en selectie van waardevolle Friese interieurs, het schrijven van gerichte artikelen, het inrichten van presentaties en het uitgeven van een eindpublicatie streeft de stichting naar het ontsluiten van kennis over het Friese interieur en daarmee naar een grotere bewustwording op het gebied van historische interieurs.
Realiseringseisen	Door fondsen, bestuurders, ambtenaren en burgers te informeren over en te betrekken bij het project wordt een vliegwieleffect beoogd: samenwerking is essentieel.
Uitvoeringsperiode	Dit beleidsplan beslaat de periode 2019-2024
Resultaten 2019- 2024	<ul style="list-style-type: none"> - Een website met per gemeente of thema geordende overzichten van waardevolle interieurs in Fryslân; - Een virtueel platform waarop informatie over en gegevens van interieurs in Fryslân toegankelijk zijn en kunnen worden gedeeld; - Een reeks artikelen in dagbladen en tijdschriften; - Een grote, verdiepende publicatie rondom het thema 'Interieurs in Fryslân'.

1. Inleiding

Er is de laatste jaren ook in Fryslân in toenemende mate aandacht voor historische interieurs. Dat betekent echter niet dat het behoud van dit bijzondere deel van het Friese erfgoed gegarandeerd is. Integendeel. Ook Friese interieurenssembles staan onder druk. Soms worden ze slachtoffer van functiewijzigingen en fusies, zoals bij vrijkomende kerken, stad- en gemeentehuizen het geval is, in andere gevallen worden ze verwijderd of aangepast omdat ze simpelweg niet (meer) heten te voldoen aan hedendaagse eisen van comfort, esthetiek en functionaliteit.

Sinds januari 2012 is het voor overheden bovendien moeilijker geworden om zicht te hebben en te houden op wat er met en in interieurs van beschermde monumenten gebeurt: de staatssecretaris van OCW heeft met ingang van die datum de meldingsplicht voor veel werkzaamheden in en aan Rijksmonumenten laten vervallen. Particulieren zijn dus niet meer verplicht voor elke wijziging die zij in of aan hun monument wensen aan te brengen, melding te doen. Alleen waar de wijziging de monument- en cultuurhistorische waarden raakt, is melding nog verplicht. Maar welke eigenaar weet waar de interieurwaarden van zijn monument precies in gelegen zijn? Informatie over (historische) interieurs is gebrekkig ontsloten en ook gemeenten – het loket voor monumenteneigenaren – kunnen op deze vragen vaak geen antwoord op geven, waardoor anticiperen lastig is. Kortom: overzicht en inzicht ontbreken geheel.

De groeiende aandacht voor erfgoed en interieurs biedt echter kansen. Door onderzoek naar de Friese interieurgeschiedenis, inventarisatie, publicatie en het bieden van een forum voor iedereen die iets op dit gebied te melden heeft, kan het draagvlak voor zorg en behoud van dit onderdeel van de collectie Fryslân, door een befaamde Britse kunsthistoricus in de jaren vijftig van de vorige eeuw al gerekend tot 'the beauties of Europe', worden vergroot.

2. De Stichting Interieurs in Fryslân

In 2013 is de Stichting Interieurs in Fryslân opgericht. De oprichting is het resultaat van een intensieve voorbereidingsperiode waarin een compacte maar breed samengesteld expertwerkgroep met elkaar van gedachten heeft gewisseld over de mogelijkheden om het historische interieur in Fryslân – letterlijk – weer op de publieke en bestuurlijke kaart te zetten.

De Stichting is het resultaat van de activiteiten van een werkgroep die werd opgericht naar aanleiding van het symposium dat de Ottema-Kingma Stichting in november 2011 organiseerde onder de titel *'Het Friese interieur. Wat rest ons en hoe geven we dat door?'* Tijdens dit symposium werd door de voorzitter van de Ottema-Kingma Stichting de suggestie gedaan te proberen een lijst van waardevolle Friese interieurs aan te leggen zodat op verantwoorde wijze de noodzakelijke keuzes gemaakt zouden kunnen worden bij transformatie, sloop, afstoot en herstel van interieurs of onderdelen daarvan.

In de eerste maanden van 2012 is door de werkgroep in klein comité over deze suggestie verder gesproken. Het aanvankelijke voornemen was om een inventarisatie uit te (laten) voeren naar waardevolle interieurs in Fryslân. Om meer grip te krijgen op de inventarisatieopgave is door de werkgroep onder eigen verantwoordelijkheid een pilot-inventarisatie uitgevoerd in twee Friese gemeenten, Lemsterlân en Gaasterlân-Sleat. Dit bewees dat een provinciebrede inventarisatie van waardevolle interieurs goed uitvoerbaar is. Een andere belangrijke conclusie luidde dat een dergelijke operatie alleen kan slagen in samenwerking met andere partijen en uitsluitend effectief kan zijn als de resultaten van de inventarisatie(s) ook ter beschikking van een breder publiek kunnen worden gesteld.

Een dergelijke doelstelling vraagt om een organisatievorm die dat mogelijk kan maken. Een organisatievorm die andere partijen voor het onderwerp kan interesseren, aan de benodigde fondsenwerving kan doen en in staat is om actief bij de te dragen aan onderzoek, publicatie en andere vormen van ontsluiting. Er werd dan ook door de werkgroep besloten om een stichting, de Stichting

Interieurs in Fryslân, in het leven te roepen. De oprichting van de Stichting werd financieel mogelijk gemaakt door de Ottema-Kingma Stichting, terwijl de leden van de werkgroep in samenspraak met de beoogd bestuursleden en de beoogd coördinator (zie voor de structuur van de stichting paragraaf 5) de doelstellingen en de activiteiten van de Stichting benoemden. Het bestuur van de Stichting werkt inmiddels aan de communicatieplan, dat als aanvulling op dit beleids- en activiteitenplan kan worden beschouwd.

3. Doelstellingen en ambitie van de Stichting

Het primaire doel van de Stichting interieurs in Fryslân is het bevorderen van bewustzijn van de waarde van (historische) interieurs en het kweken van belangstelling hiervoor, zodat keuzes in behoud en beheer verantwoord gemaakt kunnen worden. De basis van het project is de ambitie om uiteindelijk tot een provinciedekkende inventarisatie van waardevolle interieurs te komen.

Het werkterrein van het project is geografisch duidelijk afgebakend: het gaat om interieurs binnen de grenzen van de provincie Fryslân. Het gaat daarbij om zowel wereldlijke als kerkelijke interieurs, waarbij in eerste instantie het accent op de wereldlijke interieurs zal liggen. Niet alleen aan de vaste onderdelen van het interieur, maar ook aan bijzondere interieuresembles (roerende voorwerpen in hun oorspronkelijke onroerende omgeving). Wellicht zal ook aandacht worden besteed aan meubels en andere voorwerpen die mede het uiterlijk en het gebruik van Friese interieurs bepalen. Het tijds kader wordt ruim opgevat: de twintigste eeuw zal ruim aan bod moeten komen. Immers: ook en juist hier zijn de kennislacunes groot.

De ambitie van de Stichting is om een bijdrage te leveren aan vergroting van het draagvlak voor bescherming en behoud van waardevolle interieurs. De focus van de Stichting ligt dus niet op verwerving of op de instandhouding zelf. Door te inventariseren, te onderzoeken en te laten zien wat er (nog) is, ontstaat bewustzijn bij een breder publiek en kan draagvlak ontstaan bij beleidsverantwoordelijken. De resultaten van het project zouden bijvoorbeeld kunnen worden ingezet om tot een provinciale interieurwacht te komen.

4. Activiteiten

Om de doelen van de Stichting te realiseren zijn in de oprichtingsacte van de stichting de volgende activiteiten en instrumenten benoemd:

- Het inventariseren en documenteren van waardevolle interieurs in Fryslân;
- Het (laten) verzorgen, en openbaren van onderzoek op het gebied van interieur in Fryslân door publicaties en presentaties;
- Het verspreiden van kennis door een zo breed mogelijk publiek en overheden te informeren over de rijkdom, diversiteit en culturele waarde van interieurs in Fryslân;
- Het zo nauw mogelijk samenwerken met particulieren, met overheden en met organisaties die een verwante doelstelling hebben.

5. Een aanpak gericht op samenwerking

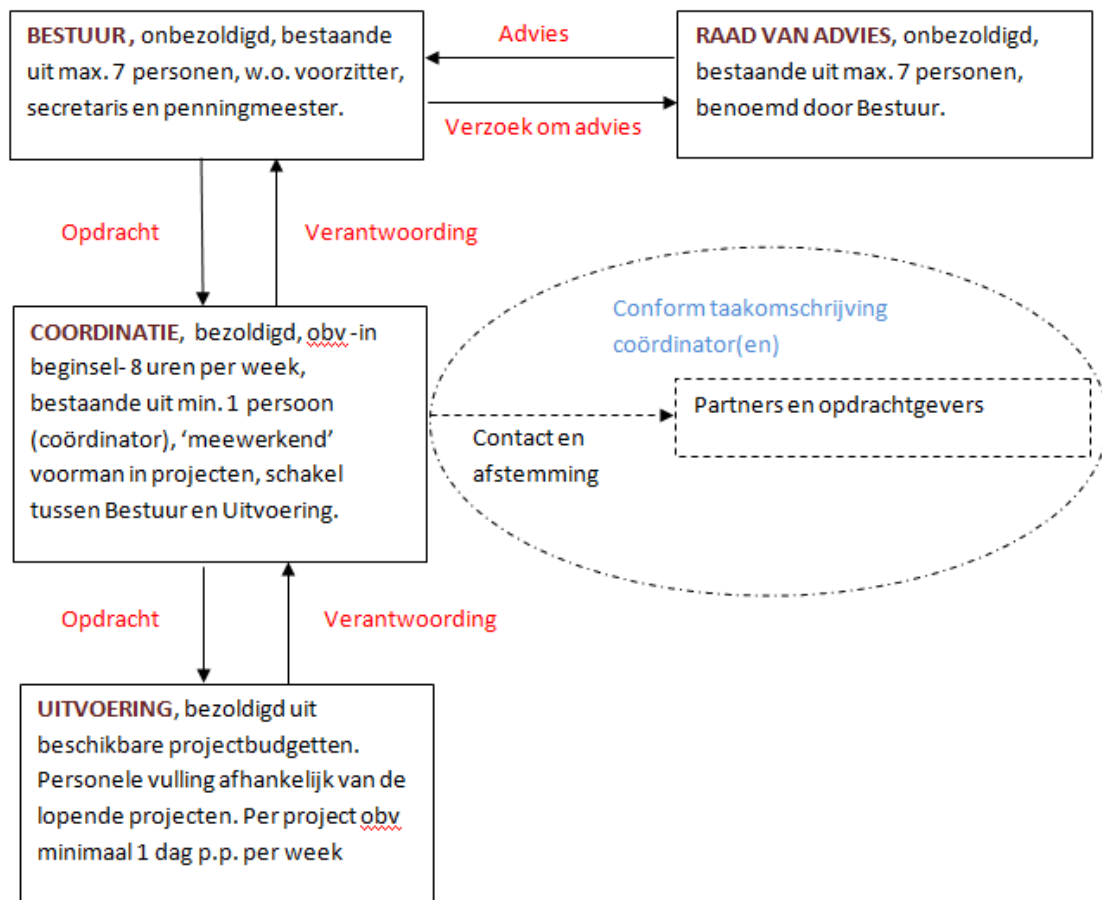
Samenwerking en wederkerigheid zijn sleutelwoorden voor de stichting. Centraal in de werkwijze van de stichting staat het samenwerken met andere partijen die actief zijn in het domein van de Friese cultuur. Er kan daarbij gedacht worden aan stichtingen en particulieren (waaronder eigenaars/bewoners), maar ook aan gemeenten en andere overheden zoals het Rijk en de Provincie. Door aan te sluiten op bestaande initiatieven worden andere partijen 'deelgenoot' en worden de slagkracht en de reikwijdte van het inventarisatietraject groter. Veel groter, in elk geval, dan het als autonoom project voor elkaar zou kunnen krijgen. Er zal dus sprake zijn van deeltrajecten, waarvan de uitvoering in samenwerking met andere partijen ter hand wordt genomen.

De Stichting gaat expliciet op zoek naar aansluiting bij reeds lopende initiatieven of voornemens. Met name bouw- en cultuurhistorische gemeentelijke inventarisatietrajecten lijken kansrijke aanknopingspunten te bieden. Ook de financiering zal door samenwerking tot stand moeten komen. Hiervoor zullen gesprekken gevoerd gaan worden met de verschillende nationale en provinciale cultuurfondsen.

De inventarisatie(s) worden ingezet om beleidsverantwoordelijken en het brede publiek te laten zien wat er allemaal is, wat we weten (en niet weten) in kaart te brengen en op basis daarvan het verhaal over het Friese interieur te vertellen, op een website en in losse en kleine(re) publicaties en presentaties.

6. Organisatiestructuur

De structuur van de Stichting is ingericht op een effectieve operationalisering van de hoofdactiviteiten. Dat betekent dat er sprake is van een slagvaardig, compact bestuur met een netwerk in het bestuurlijke, museale en culturele veld. Dit bestuur wordt inhoudelijk ondersteund door een Raad van Advies waarin deskundigen zitting hebben. Een of meer coördinatoren is/zijn door het bestuur belast met acquisitie en uitvoering. De coördinatie onderhoudt het contact met de samenwerkingspartners in concrete projecten en stuurt de uitvoering aan.

7. Activiteiten

Er zijn binnen de benoemde instrumenten twee thematische hoofdgroepen te onderscheiden:

- A. Inventarisatie en documentatie
- B. Ontsluiting, communicatie en participatie

De activiteiten van de Stichting zijn gebaseerd op deze verdeling. Ook de resultaten vallen hieronder. Het is de bedoeling dat de volgende resultaten in 2024 zichtbaar zijn:

1. Een database van waardevolle interieurs, thematisch of geografisch (per gemeente) gerangschikt, die publiek ontsloten is en gemakkelijk bij te houden en waarin foto's en documentatie (w.o. verwijzingen naar relevante literatuur) te vinden zijn;
2. Een website waarop de resultaten van de inventarisatie zichtbaar zijn en dat dient als forum voor publieksparticipatie;
3. Een reeks artikelen en publicaties over het project en Friese interieurs in het algemeen in de gesproken en geschreven pers;
4. Een verdiepende publicatie met het Friese interieur als onderwerp, waaraan gekoppeld een symposium.

Toelichting:

Ad 1. Met de ervaring die in 2012 tijdens de pilot door de werkgroep is opgedaan, is het mogelijk een werkwijze te formuleren die gegarandeerd resultaat oplevert. Er wordt daarbij ook gebruik gemaakt van de ervaringen bij grote inventarisatieprojecten zoals die door het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie en de gemeente Amsterdam in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam in de laatste jaren zijn uitgevoerd. Tijdens de inventarisatie zal bekeken moeten worden hoe de resultaten van de inventarisatie het beste ontsloten en bijgehouden kunnen worden: via een op te zetten website met links naar bijvoorbeeld sites van andere fondsen en organisaties, de provincie en een koppeling aan de Cultuurhistorische kaart van Fryslân.

Ad 2. Het project moet onder de aandacht worden gebracht van een breed publiek. Dat kan door de inzet van een eigen, door de Stichting onderhouden en te vullen website. Deze site kan ook als forum dienen en de mogelijkheid bieden aan eigenaren en overheden om met elkaar te communiceren en aan kennisdeling en – uitwisseling te doen.

Ad 3. Dat kan ook door inschakeling van de gesproken en geschreven pers, waarbij het inventarisatieproject aan de orde kan komen en verrassende vondsten op een aansprekende en laagdrempelige manier de rijkdom van het Friese interieur in het zicht van een breed publiek brengen. Ook door het uitgeven van een tussentijdse publicatie (zoals in Amsterdam is gedaan) of het organiseren van presentaties en tentoonstellingen in samenwerking met museale instellingen en overheden kan aan deze bewustwording worden gewerkt. Door deze acties samen met andere partijen zoals de Provincie Fryslân, andere fondsen en gemeenten vorm te geven, ontstaat een breder draagvlak.

Ad 4. De Stichting beoogt de uitgave van een verdiepende publicatie over verschillende aspecten van Friese interieurs. Voor de samenstelling van deze publicatie worden mede de resultaten van de inventarisatie ingezet. Hier ligt ook een koppeling met de Ottema-Kingma Stichting-leerstoel in Nijmegen het meest voor de hand, die in de komende periode gewijd zal zijn aan het interieuronderzoek. Een dergelijk boek zou dus mede gevuld en aangevuld kunnen worden met resultaten van door de hoogleraar, andere deskundigen en studenten

uitgevoerd onderzoek, waarbij de resultaten eveneens een rol kunnen spelen bij het in samenwerking met andere partijen uitbrengen van (voor-)publicaties en het maken van presentaties.

8. Financiën

De stichting voorziet in de kosten die met de inventarisaties gemoeid zijn door aan iedere gemeente waar de inventarisatie wordt uitgevoerd een bijdrage te vragen. Voorts dragen landelijke en regionale overheden bij in de algemene kosten, alsook worden lokale/ regionale erfgoedfondsen uitgenodigd een financiële bijdrage, dit veelal toegespitst op de gemeente waar de inventarisatie plaats vindt, te leveren. Tenslotte ontvangt de stichting giften in natura door de inbreng van deskundigheid van de leden van de Raad van Advies en vrijwilligers.